

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSŐS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA A DÁVID FERENCZ EGYLET.

SZERKESZTI DR. BOROS GYÖRGY.

Előfizetési ára: 2 k. 40 fillér. Egy szám ára:
24 fillér. Egyleti tagok, 5 évi kötelezettséggel,
----- egy évre 2 koronát fizetnek. ....

1000

Minden pénz Gálfi Lőrincz egyl. pénztárnok-
hoz küldendő Kolozsvárra. -- Hirdetések ju-
tányos árban felvételnek. -- Kéziratok nem
adatnak vissza.

JÓKAI MÓR

1825—1904.

Május 6-án reggel egy villám cikázott szét Budapestről egész Magyarországra és a nagy világra s minden embert szíven salált. Minden magyar s mindenki más, aki az istenit az emberben méltányolni tudja, fájdalmasan fölkiáltott: szörnyű! Már ő is! Hát nem marad már egyetlen egy sem azok közül, a kikhez így szoktunk sohajtani: „oh ti dicsők, oh ti nagyok!”

Jókai Mór a magyar nemzet legnagyobb költője, május 5-én estve 9 óra 20 perczkor elhunyt! Nizzából jött haza, hogy az enyhe tavasz szelid fuvalmában a szellem égi szárnyain röpkedve tovább szőjje tündéries s mégis igaz, földfölötti s mégis a magyar nemzetet oktató, biztató, feddő és feledtető gondolatait.

A magyar nemzetnek az is elég lett volna, amit Jókai Petőfi mellett 1848 márczius 15-én, mint még zsenge ifju teremtetett. 60 éves irói pályáján megmérhetlen messziségbe vitte az akkor csak zsenge eszmét. Az egész nemzetet megtanította hinni, gondolkodni, feledni és reménykedni.

Jókai is, mint Petőfi, kedves írója volt, örökre az marad nemcsak a mivelt közönségnek, hanem az egyszerű falusi kis leánynak is.

Nem lehet jókait kellően méltányolni sem a halál alkalmából, a fájdalom hatása alatt, sem a megfontolás óráiban.

A Jókai méltáuyllása örökké tartó mostantól kezdve mindaddig, a míg magyar lesz a magyar, de még azután is, a míg e földön hazát lel a költő.

Jókai annyira az egész nemzeté, hogy egyik másik munkája után részletben bírálni nem volna helyes. de a sokat szenvedett unitárius embernek jól esik, hogy óriás könyvtárában ott találja az „Egy az Isten“ czime alatt az unitáriusok méltatását. A nagy író jellemzését két jeles tanárunk tollára bizzuk.

Jókai Mór.

Az idei tavasz gyászt hozott a nemzetre Irodalmunk legnagyobb büszkesége, a magyar regényírás fejedelme, Jókai Mór, meghalt.

Az elsiratás conventionalis falhasogató hangja azonban nem illik sem ő emlékéhez, sem a mi kegyeletünkhöz. Nem a halálával váltott jogot az örök élelre: már életében halhatatlanná lett. Pályafutása kész regény, élete historia, neve fogalom. Hatvan éven keresztül dolgozott szakadatlanul. Olyan tevékenységgel, hogy a világirodalomban is csaknem páratlanul áll s olyan időben, amikor olvasni is csendháborítás, írni meg egyenesen merénylet volt. Mégis ráért sok egyébire is. Mint gyermekifjú, mint a Petőfi barátja, ott van a szabadság, egyenlőség és testvériség zászlóbontói közt s karddal és tollal segít a Kossuth katonáinak történelmet írni.

A gyász napjaiban, az elborulás nagy éjszakájában az ő lelkében vetett legerősebb lobbot az égő csipkebokor! Hitet prédikált s föltámadást hirdetett.

Talán megfojtott volna a keserűség, ha nem ihatunk humorának édeskeserű csöppjeiből, talán összeszakadt volna fejünk fölött az ég, ha a Garamvölgyi Adámok elő nem szedik a lombtárból a mi régi fegyverünket, a *passiv resistentia* „csak azért is“ virtusát. Ősi magyar fegyver s nem kell reá „passus“-t kérni. Milyen szeretettel csiszolgatta, hogy megtudta aranyozni a komáromi ezermester. Ha egyéb érdeme nem volna, ez egy magára is elég jogczime lenne a halhatatlanságra.

S akkor is a küzdők között volt, mikor virradni kezdett. A királyné szeretetének s e külföld becsülésének megszerzésében is kivette a maga részét. A magyar névnek aligha szerzett valaki a Zrinyi Miklósok óta több dicsőséget és elismerést a külföld előtt.

Műveit a világ minden valamire való nyelvére lefordított.

ták és megszerették. Csak itthon lett divattá újabb időben le-
kicsinyelni, serdülő leánykák és éretlen gyermekek olvasmányává
lefokozni Jókait a kloáka illatu Zolák nagyobb dicsőségére.
Külföldön inkább megbecsülik: a német Jókai aligha nem ka-
pósabb a magyarnál, pedig micsoda pörére vetköztetett hebegő
legényke lehet a magyarhoz képest! Jókait nem lehet lefordi-
tani: a kaczagányból nem lehet plundrát csinálni. A gondolat
még átültethető, de a kifejezés, a szó, a hang színe, ereje, ze-
zeisége rendesen elkallódik a fordító kezén. Már pedig Jókainak
is, mint minden igazi költőnek ebben rejlik a nagysága, a nyelv-
ben. Az igazi költőnek ma is csak az az egyetlen, az igazi
hangszere, a szó, a hang, mint régen, midőn a költészet és zene
egyet jelentett. Beszélhet az aesthetika akármit, föléje állithatja a
nyelv művészeinek akár mily magasra a gondolat, az érzés, a
conceptio művészeit, elébe teheti Gyöngyösinek Zrinyit, Jókai-
nak Keményt: az igazság azért csak az, hogy igazi profétát
csak a nyelv, a szó művészeiben lát a nemzet Nem valódi
lantos az, aki nem tud hangszerén játszani. A gondolat mélyebbé,
az érzés nemesebbé, a tudás értékesebbé teszi a hangot, de
együtt és összesen sem érnek semmit a nyelv megelevenítő
hatalma nélkül. Ez, ami mindent pótol, s amit nem pótol semmi.
Aki uincs beavatva a nyelv művészetének titkaiba, az lehet
nagy gondolkozó, nagy tudós, nagy emberbarát, de nem lehet
költő, nem lehet író. Ezért áll Jókai minden lehető hibái mel-
lett is egy sorban irodalmunk legnagyobbjaival, mert ha nem is
oly öntudatos művésze a nyelvnek, mint Arany, s nem mindig
oly szerencsés, mint a lángész érthetetlen divinatiojával dolgozó
Petőfi: egyedül és egymaga tölti be az elbeszélő próza ujjá-
teremtésében azt a szerepet, amin Petőfi, Arany és Tompa hár-
man osztozkodnak.

Gazdaságban és bőségben egy írónk nyelve sem verse-
nyezhet vele, még az Aranyé sem. A nép gazdag nyelvkincsé-
ből senki annyit át nem vitt az irodalomba, mint ő. A sok
valódi gyöngyszem között akad — igaz — nem egy értéktelen
hamisítvány is, de ez, ugy látszik, együtt jár nyelvünk kóros
megbetegedésével s nem egészen a Jókai hibája. A tiszta buzába
is beleesik a konkoly. Színmagyar világ azért Jókai világa s még
a mesék fantasztikus képzeletvilágában is jellegzetesen magyar.

Magyarságából folyik talán nagy mesemondó tehetsége is.
De az bizonyára tulzás, hogy mi volnánk Jókaival a világ leg-
jobbán mesélő nemzete. Erről a dicsőségről le kell mondanunk,
anélkül, hogy lenne okunk miatta az elszomorodásra. A francia
elbeszélő próza elevenebb és ötletesebb, az orosz talán mélyeb-
ben szánt, az angol kimerítés is értékesebb lehet a mi szabad

röptü áradozásunknál, de egyik sem fordulatosabb, egyik sem jellegzetesebb a mi magyar beszédünkénél. Nekünk legalább mindenesetre legjobb, legszebb, legélvezhetőbb. Van benne és van bennünk valami, ami izről-izre magyar sajátság, magyar különlegesség. Talán a vérünk alkata hozza magával, talán a magyar föld lehellete. Ez a nemzeti vonás az, ami igazán értékes bennünk, nyelvünkben, irodalmunkban. Ez, ami mindig előkelő helyet biztosít számunkra az egyetemes mivelődéstörténet, a világirodalom asztalánál is. Ez az, amiben számra nagyobb, sikereiben szerencsésebb nemzetekkel is fölvehetjük a versenyt. Azért nagy író Jókai, mert ez a nemzeti vonás benne ragyog minden szavában, minden gondolatában. Nagyobb mindenik elődjénél, mert mindeniknél magyarabb.

A magyar elbeszélő próza stílusát ő teremti meg. Az ő gördülékenyen ömlő szavához képest csak dadogás az elődök beszédpróbája. Az első magyar regényíró, Jósika ma már csaknem élvezhetetlen, a nemes Eötvös eszmékben és gondolatokban gazdag körmondatai idegenszerűek, Kemény Zsigmond veséig látó jellemrajzai fárasztók és szüntelenek. Látni lát, de nincs rá szava elmondani. Belül csupa költészet, kívül csupa próza.

Mennyire más a Jókai prózája! Észrevétlenül fölfakadó üde forrásviz, mely élénk csobogással törtetve előre, rakoncátlan patakka, majd szilaj folyammá dagad. Megy, fut, rohan s ellenállhatatlan erővel ragadja magával az olvasót. Észre sem veszed s már elragadt az ár. Hiában akarnál menekülni, nem lehet. Talán mérgelődöl magadban az akaratlan utazás miatt, ha kelleténél jobban benőtt a fejed lágya, s nem találás már semmi gyönyörűséget az ártatlan lubiczkolásban, talán dühre lobbansz, ha számba veszed s realista létedre józanul mérlegelni kezded a futás dőreségét és céltalanságát, naivságát és képtelenségét: de olyan édesen ringatnak a habok, olyan szép a partvidék, olyan csodás fényben törik meg a napsugár az egymást kergető habokban, hogy elfelejted haragodat s mire véget ér az utazásod, azon veszed észre magad, hogy a gyönyörűségtől nem maradt időd a mérgelődésre. Lelkedre valami csodás megnyugvás száll, mintha templomból jönnél. Mosolyogva letérlőd a szemedre föltolakodó könnyecseppeket, s úgy érzed, hogy leled jobba, nemesebbé lett, úgy érzed, mintha egyszerre lepattant volna a szivedről valami, ami eddig úgy szorított.

A ki visszaemlékezik rá, mennyi hátborzongatást állott ki, micsoda lidércnyomást érzett a divatos Nanák, sőt az igazán nagy Raszkolnikovok olvasásakor is, az tudom, hogy érdeme szerint fogja becsülni Jókait.

Pálfi Márton.

* Dr. Kiss Ernő tanár úr cikkét a jövő számra kellett hagynunk. Szerk.

Püнкösti elmélkedés.

Az evangéliumi tudósítások szerint Jézus halála, után a tanítványok zárt ajtók mögé rejtöztek s mégis csak susogva beszéltek egymás között is. Vajjon mi bünt követtek el, avagy a rossz emberek elöl rejtöztek-e el? Ók nem voltak bünösök, csak gyávák, félénkek. Nem biztak önmagukban, nem hitték, hogy erejük elég nagy volna az ellenség megfékezésére.

A mi réges-régen történt, most is minden nap ismétlődik. Sokan, akik magukat Jézus tanítványainak vallják s buzgó keresztényeknek tartják, azonnal gyáva módjára elzárkóznak, mihelyt erejükre támaszkodva helyt kellene állaniok hitök mellett. A keresztény vallásnak mindig az volt a veszedelme, hogy igazságait véka alá rejtették. Mindig az lesz a hátránya, hogy követőiben nincs elég önbizalom, nincs elég erős hit.

Bölcsen van intézve, hogy a gyorsan forgó idő kerekén jelek legyenek, a melyek figyelmeztessék az embert a nagy igazságokra.

A püнкöst keresztény ünnepröl elmélkedve eszünkbe jutnak a mester nélkül maradt tanítványok s midön félelmüket látva, a magunk gyarlóságára gondolunk. szégyenérzet száll meg, de ha eszünkbe jut, hogy midön a püнкösti ünnep eljött volna és valának mindnyájan együtt, akkor a szent lélek szálla mindenikre és kezdének szólni tüzes nyelveken, a püнкösti lélek tüze felgyúl keblünkben, bátorságunk megnő, hitünk erőssé lesz mint a szikla. Többé nem tekintünk hátrafelé, hanem haladunk előre és szólnak szívünk szerint kiki ugy mint a szentlélek ad neki szólnia.

Bátorság keresztények de nem arra hogy a társadalmi vagy állami rendet fölforgassátok, hanem arra, hogy észrevegyétek, mennyire eltértetek arról az útról, amelyet megjelölt volt a Jézus, aki lélek szerint élt és cselekedett. Bátorság keresztények, de nem arra, hogy e hazát könnyelműen megvessétek, hanem arra hogy sirjatok ti is romjai fölött s véretek és éltetek is örömet áldozátok föl érette. Bátorság keresztények, de nem arra hogy a templom ajtaja előtt hidegen elmenjete, hanem arra hogy szivete, miként Jézus, ti is Isten előtt megalázzátok. Bátorság keresztények, de nem arra hogy a kenyeret a szegények kezéből kivegyétek, hanem arra hogy az apostolok módjára lelki eledellel megvendégeljétek azokat az ezereket, a kiknek nincs mit enniök és inniök.

Legyen nekünk nagy és magasztosult püнкöstünk a lélek életében, a hit országában.

Boros Gy.

Szigethy Cs. Miklós.

Sz. 1824—mh. 1904. máj. 13.

Im egy lapra került a szabadságharcz költője és katonája. A költőről szóltunk, a katonáról sem hallgathatunk. A katona tettel, parancssal és leikesítő példával szolgálta hazáját. Nyugalomban töltött évei alatt nagyon gyakran találkoztunk vele. Kimért szilárd és határozott lépései, deli testtartása, férfias szép arca,

jóságos szemei, kedves és megnyerő beszéde mélyen hatottak mindenkire. Még ha polgári öltözetben járt is, leolvastuk róla, mily nagyszabású igazi magyar katona lehetett. És az is volt. Katonai pályára lépett s a 16-ik határőrezredben már tiszt volt, midőn a szabadságharcz kitört. Főhadnagyi minőségben a XI. honvédszázláljhoz lépett, s rövid idő alatt őrnagyságig haladt. 1849. aug. 18-án a dévai kapitulacziónál jó hosszú időre megszakadt katonai szolgálata, mert 7 évi várfogságot szenvedtetek véle.

Hát Szigethy Miklós megérdemelte, mert igazi hős és vitéz magyar katona volt. Minden csatában részt vett, mindig rendületlenül állott helyén. Az ő élete is megérdemelné, hogy ifjaink részletesen ismerjék, hogy tanuljanak belőle jellemzőságot s hazaszeretetet.

A fogság kiszabadulása után, vagyis a m. kir. honvédség fölállitásakor a szervezők között volt, s hosszú időn keresztül szolgált s végül mint ezredes vonult nyugalomba. Kolozsvárt és szucsáki birtokán kedves családi körben töltötte élete utolsó éveit, neje, fia és leánya kedves körében boldogan és kedélyesen folytak napjai. Neje a nagynevű és kedves emlékü Kelemen Benő leánya — ezelőtt egy évvel hunyt el Ferencz József püspök s Nagy Lajos főjegyző családjá, nagy rokonság s barátok sokszor főkeresték szucsáki birtokán.

Május 13-án estve sétaközben, jó erejében, szélhűdés érte. Egy pár perc alatt elhunyt. Temetése Szucsákon volt. Koporsója felett imát Ferencz J. püspök úr mondott, a sirnál az öreg honvédek nevében Nagy Pál számtanácsos.

Fájlalón érezzük hogy már ő is eltávozott. Kivánunk neki pihenést.

A budapesti Dávid Ferencz Egylet felolvasó ülése.

Ápril hó 30-án előkelő közönség előtt tartotta a budapesti Dávid Ferencz Egylet *záró* felolvasó ülését. Az est ünnepességét fokozta az a körülmény, hogy az ülésen főtisztelendő *Ferencz József* püspök úr is részt vett nejével és leányával.

A többi nagy, általánosan ismert, *külső* hatalommal és tekintélylyel bíró, püspökökkel bővölkedő egyházaknak, talán hal-

vány fogalmuk sem lehet arról a pillanatról, midőn a mi kis unitárius egyházainkba betoppan a *püspök!* Nem ugyan fényes ruhában, nem is dörgedelmes hanggal, vagy tekervényes keneteljes politikával az ajakán — hanem csak azzal a hamisítatlan őszinteséggel, krisztusi egyenességgel, a mely egész egyházát jellemzi. Valamint a többi, nagyobb, régibb egyleteknek szintén fogalmuk sem lehet arról a megilletődésről, midőn a mi 3 éves budapesti *kezdő* egyletünk először tisztelhetette körében a kolozsvári testvér- vagyis anyaegyesület női alelnökét, *Ferencz Józsefné* ő méltóságát, hogy előtte bemutassa csekély eredményét.

Ez volt a mi fő ünnepségünk.

A műsor ezuttal igen hosszú és tartalmas volt: ima, két felolvasás, közben szavalat, énekszámok és orgona.

Rendkívül érdekes és értékes volt *Józan Miklos* értekezése: „*Emerson mint író és szabad gondolkodó.*”

Épen az nap volt 22 éve, hogy a halhatatlan szellemű ember földi maradványait eltemették s mintha a mi kis templomunk e napon valóban egészen az ő szellemének áldozott volna!

Varázsszóra előttünk állt Emerson az ő hatalmas szellemével, korlátokat nem tűrő nézeteivel, merész egyéniségével és mégis annyira keresztény lelkületével, gyönyörű irodalmi munkásságával, hogy végre 22 év multán Budapestnek legkisebb templomában fájdalmasan összeszorítsa a keresztény sziveket, de egyuttal bátorságot és lelkesedést keltsen az ő *szellemében* való újabb és újabb munkára. Jelszava volt: „légy hű *önmagadhoz*“, „Adjuk vissza az embert *önmagának*.“

„Erkölcsei rendszabályokat nem állít fel. Nem dogmatizál“ jellemzi őt Józan. „Mindeu katechizmust szegényesnek talál“ A morált nem úgy adja rá az emberekre, mint valami *kényszerzubbonyt* . . . „A valódi morál központi — a *lélekből* nő kifelé!“

Nyiltan hirdette, hogy a kijelentést nem lehet se Mózes, se a próféták, se Jézus és a hivatalos egyházak számára lefoglalni. *Fézust alázzák meg azok*, a kik őt elszigetelik a kijelentés többi forrásaitól. Mindamellett — mondja Józan — senki nem volt nagyobb tisztelője Jézusnak, mint épen Emerson

Könnyes szemmel hallgattuk, hogy mig az orthodoxok természetesen elítélték munkáját, addig az a néhány igazi jó barát, kiket szerencsére mindig ott látunk hűen helyt állani, a különben egyedül álló, *önállóan* működő liberális munkás mellett, kárpótolni akarva óriási szeretetükkel a tömeg közönyét vagy rosszakaratát — mennyi hűséggel és szeretettel gondozták a már betegeskedni kezdő, rossz anyagi viszonyokkal küzdő nagy embert, titokban felépítve annak leégett ősi házát, hogy minden darab butort vissza varázsoljanak belé! „ . . . és ez nem volt

sem könyöradomány, se bálványozás“ mondja Józau, „hanem az igazi érdem megjutalmazása.“

„Ne hasonlitsuk őt az angolokkal, Shakespearhoz, se a németekkel Schillerhez, vagy épen Nietsche-hez. Vagy tán a mi szellemi óriásaink közül keressünk méltó társat neki? *Széchenyi* az ő tömörségével, *Madách* az ő eszmegazdagságával, *Eötvös* az ő magvas gondolataival és áttekintő bölcsészetével a lelki rokonságnak nem egy érdekes jelét mutatják.“

„Plymouth-rock világító-tornya mellett, Channing, Longfellow és a többi nagyok és jelesek társaságában, egy fejjel magasabban lebegjen lelki szemeink előtt Emerson is, a kiváló író és szabadgondolkodó. Mondjuk saját szavaival: „Az ember hivatása: uralkodni a chaos felett; a mig él, hinteni minden irányban a tudás és költészet magvait, *hogy égalj, gabona, állat, ember szelidüljön . . .*“

„Áldás a magvetőre . . . Áldás az aratásra“ végzi remek, költészettel teljes tanulmányát esperesünk, mely óriási hatást gyakorolt mindnyájunkra.

Mátrai Betegh Béla, a nemzeti színház tagja hatalmas erővel szavalta Schillernek a „*harangról*“ szóló gyönyörű költeményét, Dóczy jeles fordításában Nem kívülről betanult szinpadias szavalat volt ez, hanem a gazdag tapasztalatokon és *megpróbáltatásokon* keresztül ment *emberi* léleknek ki-ki törése, *művész* megnyilatkozása — magával ragadva az egész közönséget.

A lecsillapult taps után következett egy fiatal írónak, lapunk munkatársának: *Ujváry Lászlónak* nagyobb szabásu műve: „*A jézusi eszme*“, melyet az író nővére Ujváry Ilona tanárnő olvasott fel, kellemes, érthető hangon és szép hangsúlylyal.

A felolvasás érdekességét növelte az a tudat, hogy Ujváry *egyéni* meggyőződésből, vallásunk, tanaink iránti rajongásból lett egyházunk tagja és buzgó munkása. Felolvasásában azt kívánta szintén kimutatni és *bibliai idézetekkel* is bizonyítani, hogy Jézus vallása nincs egyházhoz, időhöz kötve, mert az faj-valláskülönbőség nélkül *mindenkinek* szól és *minden időkre* való. Szépen fejtegeti, hogy a ki Jézus *eszméihez* hű, még ha névleg nem is tartozik a kereszténységhez, azért *jobb* és *igazabb* keresztény, mint csupán a czeremóniákat hiven teljesítő névleges keresztény,

Érdekes és jellemző *vallásunkra* nézve, hogy a misztikus kereszténységből kivált *unitarizmusért* rajongó fiatal ember milyen lángoló szeretettel csüng Jézuson. Ennek bizonyosságául közlöm az utolsó szavakat: „ . . . és lenne a világ a te világod, e föld a te földed, az emberiség a te hived, lennének az emberek a te testvérid és barátaid . . . “

„Te magadban egyesítél mindeneket, felfoga a te elméd, a te szived és a te lelked mindeneket, mire az embernek szüksége van. Te egyesítéd az eget a földdel, te hozád az Istent az emberhez, te tevéd a földet Isten országává, te tanítád a jó, igaz, nemes követését, a hitet, reményt és szeretetet, az erények és jó cselekedetek gyakorlását, te hirdetéd az örök világosságot, felvilágosodottságot és a haladást, te készítél elő minket tanítással az örök boldogságra . . . .

Áldott legyen a te nagy neved, áldott a te emlékezeted, hatalmas férfiú, igaz ember, jó testvér és dicső vértanu . . . .
 •áldott legyen a nagy proféta, az *ember* Jézus Krisztus!“

A fiatal író nemes lelkesedése méltó elismerésben részesült

Ki kell még emelnem Rédey Szidi, a népszínház művésznőjének remek énekét; igaza volt egy hallgatónak, midőn azt mondta, mintha csak a menyországból jött volna e hang. *Mignonból* énekelte a »Romance« ot. Krausz Gusztáv tanár pedig gyönyörűen játszotta az orgonán *Griegnek* híres »*Ases Tod*« című szerzeményét.

A műsor végeztével Ürmössy elnök üdvözölte püspökünket, ki szép szavakkal buzdított bennünket, hogy csak folytassuk a templomunkban megkezdett munkát, mert minden szép és nemes iránti lelkesedés — *istentisztelet*.

A felolvasó ülés után, mely szokatlanul hosszú ideig tartott (akárcsak az én közleményem), $\frac{1}{2}$ 9 után gyülekezett a társaság a szokott vacsorázó helyre, hol a nagy közönség között püspökünk körül láttuk seregleni Kozma Gyulánét, Bogay Kálmánét, Faluvégi Áronét, Korchmáros Kálmánét, Józau Miklósnét, Gömörly Károlynét, Fábry Edénét és még egy sereg unitárius és nem unitárius előkelő nőt. A férfiak közül ott láttuk dr. Bedő Albert nyug. államtitkárt, dr Székely Ferencz korona-ügyészt, Ürmössy Miklós ministeri osztálytanácsost, Kozma Gyula igazgatót, Murányi Farkas Sándort, Faluvégi Áront, Józau Miklóst, Gömörly Károlyt, Fábry Edét, dr. Székely Aladárt, Györffy Józsefet, Perczel Ferenczet stb.

Sok szép pohárköszöntő hangzott el, köztük Ürmössy Miklós nagyszabású tószta, mely a püspöki családot éltette, kiemelve, hogy püspökünk nemcsak nekünk, nemcsak magának az unitarizmusnak, hanem ezáltal *az egész általános* haladásnak utmutató vezetője ismert liberalizmusával. Ferencz József az ő kifogyhatatlan humorával a „háromság“-ra: az egylet elnökségére, valamint a gondnokok esperesből álló háromságra üritette poharát, Kozma Gyula alelnök pedig a felolvasó est szereplőit éltette.

Az est érdekességéből vennék el, ha meg nem említeuém, hogy egy idősebb angol *miss* is mondott köszönő tósztot Józau esperes felköszöntőjére.

De minden tosztnál kedvesebb volt nekünk, hogy ismét alkalmunk volt főpásztorunknak a multban elmerengő és a *jövöben* bizó csendes, de határozott szavait hallani; . . . évekkel ezelőtt, mikor még csak ő jött nagy ritkán fővárosunkba „igét hirdetni“, csak lőan voltak a hivek, kik először vettek itt urvacsorát de ime, *nem bizonyult szerencsétlennnek* e szám, mert most már *templomunk* van, és *zsufolva* tartja a közönség, hogy hallgasson bennünket; szóval *lassan* de *biztosan*, folytonosan haladunk, . . . nem utasítja egészen vissza elnökünk szavait, mert bár lehanyatlóba forduló életét *vissza nem kívánja*, de azért soha *meg nem bánja*.

E békés lélekből fakadó szavak felemelő hatása alatt zárjuk mi is ez idei egyleti működésünket, azon imádkozva, hogy minden befejező egyleti év után mi is elmondhassuk püspökünkkel, hogy *a mit tettünk, a miben fáradoztunk*, azt — bár vissza mi sem kívánjuk (jöjjön más, újabb és nagyobb küzdelem) — de azért soha meg nem bárjuk!

Perczelné Kozma Flóra.

Irodalom.

*A Sárospataki lapok kritikus*a a „Józau felfogás a bibliáról“ cz. füzetet *feltűnést kereső* s *nem az igazságot szolgál*ni kívánó iratnak nevezi. A magam és az író nevében tiltakozom ezen állítás mindkét tétele ellen, s mindaddig, míg az ellenkezőjét be nem bizonyítja, a vádat ráillesztem ezen kritikájára és azt felületesnek s az igazságot elaltatni akarónak nyilvánítom.

Boros György.

Minden mérges beszéd, hirtelen való felgerjedés, harag, kiáltás és káromlás ti közületek kivettessék minden gonoszsággal együtt.

Efész. IV. 31.

Teremtsünk perselyalapot a XX-ik év emlékére.

Ifjaknak és öregeknek sok olyan szükségük van, a melyen csak a jótékony emberek közös adakozásából lehet segíteni. A Dávid Ferencz Egylet perselyét azért nyitottuk meg, hogy annak filléreiből segítsünk testi és lelki szegényeiuken. Adakozzunk mundnyájan magunk és mieink helyett legalább 20—20 fillért.

Az adakozók hetedik csoportja: 84. Ürmössy József Nagy-Sajó 50 fillér, 85. Ürmössy Józsefné 50 fill., 86. Ürmössy Jenő Kolozsvár 1 kor., 87. Barabás Dénes Paks 70 fill., 88. Gánya József Kolozsvár 50 fill., 89. Benke Elek M-Lápos 1 k. 50 fill., 90. Árkosi Béla Selmeczbánya 1 kor., 91. Br. P. Horváth Kálmán F.-Zsuk 50 kor.

Gálfi Lőrincz.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI MOZGALMAK.

— **Püspöki látogatás.** Ferencz József unitárius püspök f. hó 29-én és 30-án meglátogatja füzesgyarmati és déványai gyülekezeteinket, melyek az utóbbi években alakultak. Mind a két helyen igaz vallásos buzgósággal és magyaros vendégszeretettel készülnek fogadni a szeretett főpásztort. Egyházi részről Józsan esperes és Balázs András hódmezővásárhelyi lelkész kísérik a püspök urat alföldi körútjában. Kolozsvárról is többen készülnek, köztük Benkő Mihály és Gyulay László egyh. tanácsosok.

— **Konfirmáció.** Áldozó csütörtökön 15 növendék konfirmált és járult első ízben az Ur-asztalához a budapesti unitárius templomban. Ebből az alkalmából ifjúságunk lelkes barátja, Solymosy Mária urhölgy egy sötét-kék nrasztaltakarót ajándékozott egyházközségünknek. Szerető gonddal himezte annak közepére a fehér galambot, mely csőrében olajágot tart Ezt kalászosk és szőlővesszők veszik körül. Ezzel az újabb adományyal öhajtott a nemeskeblű urhölgy kiegészíteni tavalyi ajándékát, a magyar motívumokkal szegélyezett világos-kék urasztali terítőt és a szószék könyvtámláját díszítő, sötét-kék mezőben szárnyaló fehér galambot. A növendékek diszes kötésű emlékkönyvet kaptak Botár János és Perczelné Kozma Flóra urnő szíveségéből. Fogadják a jókedvű adakozók az ifjúság és a gyülekezet nevében is, hálás köszönetemet. Budapest, 1904. május 18. Józsan, esperes.

— **A Murányi Farkas Sándor és neje Bányai Ágnes alapítványa** ezenel pályázat hirdettetik. Pályázhatnak az unitárius Papnevelő intézetben 1902—3, 1903—4. tanévben végzett és papságra lépett vagy közelebből lépendő ifjak. Jutalom 100 korona A föltételek közülve vannak az Ertesítő 43. lapján. Ez a 8-ik pályázat.

— **Néhány szó** dr. Szabó Aladárnak Hódmezővásárhelyen tartott felolvasásához. A „Protestans egyházi és iskolai lap“ máj. 15-iki számában olvasható dr. Szabó Aladárnak „Az egyház és az egyház munkája“ című felolvasása, melyet Hódmezővásárhelyen május 3-án olvasott fel a békésbányai egyházmegyei lelkészegyesület gyűlésén. E munkájában a többi között a következő is olvasható: „Oly testület, a mely egyház akar lenni és a Jézus Krisztus istenségét megtagadja, valósággal a képmutatás és jogbitorlás kettős bűnébe esik.“ Mit szóljunk mi, „képmutató“ és „jogbitorló“ unitáriusok ehez, nem is szólva a szegény zsidókról, mohamedánokról stb?! (hisz azok talán egyenesen a gyehenne tűzére vetendők). Én azt hiszem — semmit. Adjuk át az említett sorokat a XX. század felvilágosodott, józan ítéletének és keresztény szívének; ki-ki tegye meg saját lelkiismerete, saját szíve és műveltsége szerinti véleményét, hogy vajjon a szeretetnek: Jézus vallásának szavai-e ezek?! Nekünk pedig legyen ez egy hatalmas ösztönzés arra nézve, hogy ezentul — ha lehetséges — még igazságosabbak, még elnézőbbek és türelmeesebbek legyünk a más nézetű egyházak iránt. Legyen ez a felekezeti elfogultság örök időkre intő-példa mindnyájunkra nézve, miszerint valóban minden módot fel kell használnunk arra, hogy keresztény módon ellensúlyozzuk Krisztus Urunkat szolgáló zászlónk alatt e más egyházak ellen elkövetett igazságtalan és szívtelen támadásokat! Én pedig — egyházunknak jelentéktelen és gyenge tagja — soha sem éreztem jobban, hogy mily jogos, mily elkerülhetetlenül szükséges egyházunknak és egyleteinknek igazságot és szeretetet hirdető munkája a kereszténység nagy családjában — mint épen most. P. K. F.

— **Missió.** Pünkösöd másodnapján Hecsen (Somogy m.) oszt. urvacsorát Józán esperes. Polgárdiban pedig június 26-án lesz új lelkész, K ö k ö s y Mihály ünnepélyes beiktatása Ugyancsak Polgárdiban augst 28-án a Duna-Tiszamenti egyházkör közgyűlése.

Az unitárius papnevelő intézetbe az 1904—5. tanévre július 15-ig kell folyamodni fölvétel iránt. A kik most lépnek az intézet tagjai közé, érettségi bizonyítványt, keresztlevelet, szülők vagyonki-mutatását és szülői nyilatkozatot (minta dekáni hivatalban) kötelesek folyamodványuk mellé csatolni. A folyamodványban fölsorolandó, hogy a gymn. osztályokat hol végezte.

— **A füzessgyarmati unitáriusok** ismét nagy munkára készülnek. Új harang hívogató szavai mellett akarnak az Isten házába járni. A harangalapot a napokban — egész váratlanul — Dr. Ferenczi Géza nagyajtai ügyvéd vetette meg, ki f. hó 18-án községünkbe jött s felkereste kis templomunkat is. Megelégedését fejezti ki S hogy ő is részese legyen e kicsiny sereg buzgó munkálkodásának 100 koronát ajándékozott a — már tervbe vett — harangalapba. Példája lelkesített! Cs. Hegyesi István jó módú birtokosunk szintén ajándékozott erre a célra 100 koronát. Legyen mindennél drágább jutalmunk „a hit koszorúja,” melyen ez van írva: „Isten nevében” Füzess-Gyarmaton, 1904 május hó. Gálffy Kálmán, unitár. lev. tan.

— A „**Vasárnapi iskola**” megállapításának 25-ik évfordulóját ünnepelte meg az unitárius kollegium május 8-án. Egy nyilvános s ez iskolai évben egyuttal záró vasárnapi iskolát tartottak, melyen

imát Kovács Lajos papn. és beszédet dr. Boros György dékán, mint a vas. isk. tervezője és kezdettől fogva vezetője mondott. A beszéd kedvesen emlékezett meg 25 év munkásságának történetéről, melyet az oktatásról rendszeresen vezetett naplók hűen visszatükröznek; élénk szavakkal mutatta be azt a munkáságot, melynek gyümölcset a 25 év alatt kikerült I—V. oszt. tanulók élvezték és azt a buzgószorgalmat, melylyel a papnövendékek a tanítást végezték. Majd fölolvastott azon véleményekből nehányat, melyeket Németh István, Pál, Ferencz, Demeter Dénes, Fazakas Lajos, Ürmösi Károly, Deák Miklós, Böllői Vilmos lelkészek küldöttek. Örömmel hallgatta az ember, hogy ez az üdvös intézmény egyuttal gyakorló iskolája a kimenő lelkészeknek. A beszédre fölzugótapsvihar után Végő Mihály egyh. és püsp. titkár emelkedett szólásra, hogy ő mint lelkész s egykor gyakorló papnövendék éloszóval tehesse meg észrevételeit a jövőre vonatkozólag. Azután a püspök ur ömél. fejezte ki elismerését és szívesen üdvözölte a dékán urat 25 évi lelkes fáradozásaiért. Raffaj Károly felügyelő tanár kért szót, hogy a papn és az ifjuság nevében mondjon köszönetet a vas. isk. vezetőjének, kinek utasításai, tanácsai, annyi, de annyi erkölcsi haszonnal jártak a serdülő ifjuságia A vas. isk. 25 éves múltja, — tehát a legrégebb Magyarországon — lelkesítsen mindenkit ez intézmény fejlődésének munkálására. **Jelenvolt.**

— **Köszönet.** Kovács Róza dombói tanítónő a szováthi egyházközségek egy szépen himzett urvacsorai terítőt ajándékozott, fogadja érette az egyházközség hálás köszönetét. Felső-Szováth, 1904. márczius 24. Antónia Mihály lelkész.

EGYLETI ÉLET ÉS MUNKÁSSÁG.

— **A budapesti Dávid Ferencz** Egylet évszázó közgyűlését május hó 14-én tartotta meg d. u. 6 óraker. Ürmössy Miklós, elnök elnöki megnyitójában röviden ismertette az egylet három éves működését, szép szavakban emlékezett meg Perczelné Kozma Floráról, mint az egylet vezércsillagáról és Jókai Mórról, az unitárius eg ház és a Dávid

Ferencz Egylet igaz barátjáról, a ki „Mi vitt engem az Egy az Isten című regényem megírására” czimen akart egyletünkben felolvasást tartani. A költőkirály elköltözése nagy veszteség egyletünkre nézve is. A zajosn megtapsolt elnöki megnyitó után Józán Miklós főtktár olvasta fel titkári jelentését, melyben az elmúlt évi felolvasásokról, a po-

zsonyi útról és az egylet anyagi és erkölcsi támogatóiról emlékezett meg. Ezt követte Dimény Mózes pénztáros pénztári jelentése, mely szerint az egylet számadásában 513 K. 48 f. összeget mint bevételi többletet vizsát a jövő évre, úgy hogy az egylet alapítványával és az alapító tagok díjaival együtt az egylet vagyona meghaladja a 2000 K.-t. Ezután az új költségvetést állapította meg a közgyűlés. Az egylet mint minden évben, úgy az idén is választott tiszteletbeli tagokat. Szép szavakban ajánlotta tiszteletbeli tagokul az elnök Dr. Maszníyk Endre theológiai igazgatót és Dr. Kecskeméthy Lipót főrabbit, a kiknek megválasztását liberális gondolkodásra valló szavakban ajánlotta Daniél Gábor tiszteletbeli elnök a közgyűlés egyhangulag megválasztotta. A közgyűlés elhatározta az ez évi felolvasások kiadását a Dávid Ferencz Emlék-alap javára 25 K.-t és az Újságírók Nyugdíjintézete javára 10 K.-t adományozott. Az évkönyv kiadási költségeinek részbeni fedezésére Perczelné Kozma Flora 50 K.-t ajánlott fel, a mit a közgyűlés köszönettel tudomásul vett. Ezután a beadott indítványokra került a sor. Kozma Gyula alelnök indítványozza, hogy a választmányi tagok száma 24-ről 30-ra emeltessek, az elnökség pedig, hogy a 2 titkár és ellenőr helyett (mely állást eddig a titkár töltötte be) 1 főtitkár és 2 titkár választassék; mindkét indítványt elfogadta a közgyűlés. Ekkor a közgyűlést felfüggesztette az elnök és lemondott az elnökség és a tisztikar eddig viselt hivataláról; a választást vezető bizottság elnökévé Dr. Bedő Albert főgondnok, tiszteletbeli elnök, jegyzővé Újvári László választatot meg. Az új tisztikar a következőkép alakult meg: elnök Ürmössy Miklós, alelnökök Perczelné Kozma Flora és Kozma Gyula, főtitkár Józán Miklós, titkárok Buzogány Ágnes és Újvári László, pénztáros dr. Dimény Mózes. Új választmányi tagok lettek: Bogyainé, Kozma Gyuláné, dr. Sándor Balázsne, dr. Gotthárd Zsigmond, Józsa Mihály, Máthé György és dr. Pázsint Mihály. A közgyűlést választmányi ülés előzte meg. A közgyűlés után társas

vacsora volt, a hol Józán Miklós főtitkár Ürmössy Miklós elnököt, Ürmössy Miklós elnök az egylet tagjait és a 2 alelnököt, Kozma Gyula alelnök dr. Bedő Albert főgondnokot, dr. Bedő Albert főgondnok Józán Miklós esprest köszöntötte fel. Ismét egy évet zártunk le, hogy a pihenés után felfrissülve a munkát folytathassuk. A budapesti Dávid Ferencz Egylet hároméves működésével bebizonyította, hogy életképes.

— **A „Magyar Szó”** — a **„Nők Világá”-ról.** Közlönyünk melléklapjáról a „Nők Világa” legújabb számáról a „Magyar Szó” a következőképen ír: „Nők szerkesztik, női lelkek vallásos gondolatokat kaphatja benne az olvasó. És a mellett, hogy majdnem egyedül álló ebben a generében, legfőbb érdeme hogy épen a nő fog tolla a vallás, erkölcs hirdetésére. Korunkat a vallástalanság, kegyetlenség jellemzi. A nők között is folyton gyérül azoknak a száma, kik szívökben az igazi vallásosság nemes tisztaságával ékeskednének. Így csak örömmel üdvözölhetünk minden oly törekvést, mely e kevesek számát van hivatva csoportosítani; a „Nők Világa” pedig épen ezt cselekszi, s mint ilyen a legnagyobb elismerésre és pártfogásra számíthat mindazok részéről, kik a jó, a nemes iránt lelkesedni tudnak.”

A Dávid Ferencz Egylet pályázatára fölhívjuk olvasóink figyelmét. A föltételek lapunk 3-ik számában láthatók. Határidő június 30. Később érkező pályázatok nem vétetnek figyelembe.

A kereszturköri „Dávid Ferencz Egylet” folyó évi május 25-én délelőtt 10 órakor Csehétfalván Felolvasó-gyűlést tart, melynek tárgysorozata: 1. Templomi isteni tisztelet. Egyházi beszédet mond: Katona Ferencz lelkész. 2. Elnöki megnyitó beszéd. 3. Szavalt: Benczédi Erzsik a. tanítónő. 4. Felolvasás: Lőrinczi István lelkész. 5. Szavalt Máthé Lajos lelkész. 6. Tisztujtítás. 7. Indítványok.

Lapunk olvasói sziveskedjenek értesíteni az itt következő t egyleti tagok lakásáról. Péter József községi jegyző (Zsombor.) Blaschnek Rezső (Budapest, VIII. Terézkerut), Gergely Arón cipész (Brailla, Románia), dr.

Boér Kálmán kir. aljegyző (Nagy Ilonda), Pálfi György (Hosva), Gergő Károly erdőszámvéveségi főnök (Gödöllő), S. Herer János (Budapest. VIII. Mátyás tér 5. b.), Fuchs Béla (Magyar Lapos), Nyiredi János vágóhídi felvigyázó (Fogarás), Zsigmond Elek (Brassó) Malom-utca 22.) Vajda Áron adótárnok (Malaczká), Medán Ede ny. árvaszéki elnök (Nagy Szombat). Özv. Nagy Mózesné (Budapesti u. 3. sz.) Biró Elek asztalos (Kolozsvár) Jánky Ernő honv. főhadnagy (Kolozsvár) Kis Ida (A.-Kápolna) Buzás János (Nagy-Varad), Vaska Ilona áll. tanítónő (Alsó-Rákos), Szabó Domokos (Alsó-Rákos), Barabás Dénes gyógyszerész (Békés-Gyula), Dr. Füredi Jenő (Budapest, VI. Donát-u. 16.) Zoltán Béla ny. kir. adótárnok (Kolozsvár), Nagy Miklós (Szilágy-Cseh Sóna) vi. Gergely (Tordáta) lva).

Az egylet pénztárába f. év április 26-tól május 20-ig rendes tagsági díjat fizettek: Árkosi Béla Selymeczbánya, Bodor Eszter Bpest 904-re, Pálfi Márton, Major Sándor Kvár 904-re, Hidegh Mihály 903—904-re, Mikó Imre, Mikó Imréné, dr. Frankkiss István, Orbók Ferencz, Haller Rezsóné, Vécsei Sámuel Farkas Vilmos, Magyar Mihály, Mórincz Márton, Hadházi Sándor, Lakatos Ferencz 904-re, Kanyaró Ferencz, dr. Nyiredi Gézáné 903—904-re, dr. Veress Vilmos, Pákei Lajos, Nagy Gyula, Molnár Sándor, Mina János, dr. Kóváry László, Fekete Gyula, dr. Engel Gáborné, dr. Boros Györgyné, Ambrus Gergely,

Árkosi Lajos, Abrudbányai Béláné, Finta József, Kenessey Béla, dr. Bálint Gábor, Csifó Salamon, Gyulay Árpád, Pál István, Timár Ödön, Fangh Erzsébet, Kozma Ferencz, Müller Gyula, dr. Gálfi Endre, Nikk Antalné, Zsakó István 904-re, Várad Károlyné, dr. Várad Aurél, Domján Péterné, Szilágyi Józsefné, László Gyula 903—904-re, Éjszaky Károly, dr. Gál Kelemen, Benkő Mihály, Jelen Józsefné, Adamek János, Veress László 904-re, Pongrácz Lajos 901—902-re, Boér Gergely, Keresztély Mózes, dr. Wettstein József, özv. Simon Ferenczné, Pál István, Biluska Józsefné, dr. Veress Lajos, Kovács Gézáné, Orbán Sándor, Macskási Lajosné, Szabó Ferencz, Kovács Ábrahámné, Vass Domokos Kvár 904-re, Farkas Viktor Dész 901—902-re, Kozma Albert Pata, br. Petrihevích Horváth Kálmán, br. Petrihevích Horváth Kálmánné, Melania, Hortenzia, Katalin, Eszter, Antonia és Ferencz F.-Zsuk 904-re, Szabó Gábor D.-Szt.-Márton 1898—1900 ra.

Előfizetői díjat fizettek: Szegedi Árpád Bpest 904-re, Nőképezde unitárius növendékei Kvár 903—904-re, özv. Bleha Jánosné, Telkes Béla tanuló Kvár, Balogh József Debreczen 904-re, Hajós Gyula, Balázs Ferencz 903—904-re, dr. Weiss Miksa Kvár, Demeter Ferencz Dobsina, Zádor Gézáné Kvár 904-re.

A Budapesti D. F. E. tagjaiért az 1903—904. évre 200 kor.

Kvár, 1904 máj 20-án.

Gálfi Lőrincz,
pénztárnok.

Jótekonyság és buzgóság.

Az oklándi unitárius egyházközség templom és torony javítására folytatólag adakoztak:

10—10 koronát: Kovács József id. pataki, Fekete Mihály id., Bekő Mihály, Máthé Zsigmond, Sándor Márton énekvezér, Szolga István M., Wolf Gizella, Pete Mózes ifj., Egyed Albert, Kovács Mihály, Benkő Domokos, Egyed József id., Kisgyörgy Sándor esperes, Pál János és neje, Dósa Aladár és neje, Bedő József tanító, Egyed István.

6—6 koronát: Kovács István pat., Benedek Péter id., Fűzi Pál.

5—5 koronát: Elekes Sara, Máthé József id., Szolga György, Fekete József, Ajtay János almási pap és neje, Szolga János ifj., Florián Kristóf r. kath.

4-4 koronát: Csiki Mózes id. alsó, Egyed József ifj., Fekete Mihály ifj., Kovács Bálint, Bekő Albert, Kovács Dániel ifj., Golicza Péterné özv., Balázs György, Egyed Zsigmond felső, Dimén József, Csiki Mózes ifj. alsó Fekete János, Elekes Andás és neje, Benedek Mózes, Sütő András, Vajna Bálint ev. ref., Hollender Móríciz izr., Pollák Ignác r. kath., Gidófalvi Benedekné.

3-3 koronát: Egyed Gergely, Balázs András, Szolga József — Sándoré, Elekes András ifj., Sütő József felső, Libik József, Kovács Domokosné, Sütő János, Miklós Albert, Máthé József, Sütő Anna.

2-2 koronát: Elekes Péter, Szolga Istvánné özv., Benedek János alsó, Egyed Lajos, Deák Lajos, Kovács József ifj. pat., Egyed Miklós id., Kovács Ferencz Sz., Egyed Mózes felső, Elekes István, Cseke János felső, Szabó István, Benedek Péter felső, Boldizsár András, Dimén Domokos Dimén Mózes, Szolga István major és neje, Elekes János Gy., Elekes Ferencz id., Vas Mózes és neje, Füzi István, Bekő András ifj., Csiki József id., Golicza József, Elekes Ferencz ifj., Boér István r. kath., Elekes János P., Máté József ifj., Dénes Sándorné ifj., Sándor Mózes, Hatházi Zsigmond, Varga Jánosné özv., Egyed Miklós ifj.

1-1 koronát: Füzi Mózesné özv., Bekő László, Egyed Mózes alsó, Sándor Dénesné özv., Balázs János ifj., Páké István, Egyed József horv., Füzi Mihály, Csiki Mózes felső ifj., Bekő András özv., Kovács Pálné özv., Imreh Juliánna.

Legyen e gondviselés és szeretet állandó ez egyházközségen, ennek minden hívein . . .! Oklánd, 1902 decz. 12

Pál Ferencz, lelkész.

Szolga István, gondnok.

„Szívemet hozzád emelem“ dr. Boros Györgynek ily című női imádságos könyve a pünkössti ünnepre második és bővített kiadásban fog megjelenni. Megrendelést elfogad lapunk szerkesztősége. A könyv ára az eddigi:

vászonkötés 2 kor. 40 fillér, diszes bőrkötés aranynyomással 6 kor., bársony 10 korona. A kik a kötésben különös módosítást óhajtanak, szíveskedjenek rövid idő alatt intézkedni.

Joánovics Testvérek Fényképészeti és Festészeti Műterme

Felöltt Kató J.

Kolozsvár, Mátyás király-ter 32.

Telefon 150. szám.

SPECIÁLISTÁK GYERMEKFELVÉTELEKBEN.

Ajánljuk elsőrendű műtermünket, mely újonnan berendezve a legmeszebb menő kívánalmaknak is megfelelehet. **Öltözök a n. é. közönség rendelkezésére állanak.** — **Aquarellek és olajfestmények** ugy természet, mint képek után jótállás mellett a legkitünőbb kivitelben készíttetnek. **Nagyítások** platin-, pigment- és fényes papíron. **Csoportok** egyletek és családok számára.

Hízonkivüli felvételek. Képketerek minden nagyságban és minőségben. **A volt KATÓ J. czég minden fe vételéből utánrendelések elfogadtatnak.**

Nyomatott Gámán J. örök. Kolozsvárt (Kossuth L utca 10. sz.)